

Dr. Götz Gusztáv nyugállományba vonult

38 évi szolgálat után, 1994. április 1-vel nyugállományba vonult Dr. Götz Gusztáv, az Országos Meteorológiai Szol-

gálat elnökhelyettese. 1956-ban, az ELTE-TTK meteorológus szakának elvégzése után került az Országos Meteorológiai Intézetbe, tudományos gyakornokként. Ezzel beteljesedett az a fiatalkori álmom, amely már a gimnáziumi évek alatt elvezetett az időjárás megfigyeléséhez és 1950-ben a Meteorológiai Társasági tagsághoz és megkezdődött egy szakmai sikerekben gazdag pálya, amely a konvekció vizsgálatától kezdve a közbeeső skálákon át vezetett az éghajlati rendszer tanulmányozásához.

A pályakezdés az akkor első virágzását élő numerikus előrejelzés kutatásával indult: a számszerű előrejelzés dinamikus meteorológiai alapjainak kidolgozásával és továbbfejlesztésével, valamint – a számítógépek hiánya miatt – akkor elérhető grafikus közelítő módszerek alkalmazásával. Az első kísérleti előrejelzések mechanikus számológépeken „tekeréssel” készültek, megkövetelve bizonyos fizikai állóképességet is a kutatótól.

A tudományos munka mellett 1957-től 1968-ig nyaranta rendszeresen részt vett a balatoni viharjelző szolgálat operatív munkájában és a viharjelző munkát segítő módszerek kidolgozásában. Ehhez kapcsolódott a „Sturmwarnung am Balatonsee” (Balatoni Viharjelzés) c. ismert tanulmánykötet szerkesztése, amely a mai napig a balatoni viharjelzés szakmai alapvetésének részét képezi. Ezek a munkák adtak aztán a későbbiekben jó alapot a Bénard-féle instabilitás és a légköri cellás konvekció vizsgálatához, felhasználva most már az új távérzékelési eszköz – a meteorológiai műhold – által szolgáltatott adatokat.

1969-70-ben egyéves ENSZ-ösztöndíjas tanulmányúton volt Svédországban és az Egyesült Államokban, majd vendégkutatóként két hónapot töltött Stockholmban. A svéd szolgálatnál akkor alkalmazott filtrált előrejelzési modell segítségével vizsgálta a látens hő felszabadulásának a szerepét a szinoptikus skálájú mozgásrendszerek fejlődésében, vagy más megfogalmazásban: az izentróp rendszerben a hőfelszabadulás hatására fellépő tömegáramokat. Kutatási eredményeinek bemutatásával 1976-ban kandidátusi fokozatot szerzett és tagja lett a Magyar Tudományos Akadémia Meteorológiai Tudományos Bizottságának.

1971-ben megbízást kapott a Központi Előrejelző Intézet Időjárás Kutató Osztályának a vezetésére, majd 1973. május 1-vel átvette a Központi Meteorológiai Intézet Adatközpont Főosztályának vezetését. Szervezte a számítástechnika hazai meteorológiai alkalmazását, előkészítette és támogatta a modern numerikus prognosztikai és valószínűségszámítási módszerek elterjesztését. Ek-

kor jelennek meg újra nagyobb számban az OMSZ-nál fiatal szakemberek, akik közül sokan az általa vezetett főosztályon kezdik el a modern módszerek megismerését és továbbfejlesztését.

A Globális Légkörkutató Program során elsősorban az ő írásainak volt köszönhető, hogy a magyar meteorológus közösség átfogó képet kaphatott az alapvető célokról, a látszólag kusza kapcsolódó nagyszámú alprogramról és az értékelő team-ek munkájáról. 1979-ben személyesen is részt vett Genfben a Meteorológiai Világszervezetnél a program munkájában.

Érdeklődése az 1980-as évek elejétől egyre intenzívebben fordult a havi és évszakos éghajlati előrejelzések, majd – még általánosabban – az éghajlati rendszer dinamikája témaköréi felé. Ehhez kapcsolódnak az utóbbi években megjelent publikációi is, amelyek mind a légkörfizika oldaláról (lásd Götz et al., 1991: Atmospheric Particles and Nuclei. Akadémiai Kiadó, Budapest, 274 pp.), mind pedig az ún. determinisztikus káosz, azaz a dinamika oldaláról adják vissza a probléma sokrétűségét és kezelésének különböző módjait. A szintetizáló munka elismeréseként 1991-ben a Tudományos Minőség Bizottság „A légköri változékonyság teljes spektrumának egységes értelmezése” c. értekezése alapján a földrajztudomány doktorává nyilvánította. A „témaváltással” együttjárt a „pozícióváltás” is: 1984-ben kinevezték a Központi Légkörfizikai Intézet igazgatóhelyettesévé, amely feladatot 1991. július 1-ig látta el. Ekkor került az OMSZ központi hivatalába, ahol először meteorológus főtanácsosként, majd elnökhelyettesként dolgozott nyugalomba vonulásáig.

Külön ki kell emelnünk tankönyvírói munkásságát. Bár soha nem vállalt közvetlen egyetemi oktatói munkát, tankönyvek és jegyzetek írásával jelentősen hozzájárult a magyar meteorológus képzés megújításához. A társaszerzőkkel együtt írt „A dinamikus meteorológia alapjai” c. tankönyv és „A mozgó légkör és óceán” c. egyetemi jegyzet ma is alapművei a hazai oktatásnak.

Végezetül szólnunk kell ismeretterjesztő munkásságáról. A Légkörben rendre találkozhattunk a legújabb tudományos eredményeket bemutató, remek stílusban megírt, közérthető tanulmányaival. Egyik legutóbb megjelent írásában Edward Lorenz, híres amerikai meteorológus munkásságát és hivatásának élő alkotó tudóst mutatta be. Úgy gondoljuk, hogy azok az értékek és az a szakmai lelkesedés Dr. Götz Gusztávra is jellemzők.

Bár visszavonult az OMSZ adminisztratív életéből, kívánjuk, hogy jó egészségben és eredményesen dolgozzon a nemlineáris dinamikai rendszerek elméletének meteorológiai alkalmazásán: tegyen rendet a káoszban.

Dr. Dévényi Dezső